

جنگ شیمیایی دشمن در عملیات خیبر

محمدباقر نیکخواه*

قوای نظامی ایران با پشتوانه‌ی نیروهای مردمی و با به دست گرفتن ابتکار عمل در میدان‌های نبرد در سال‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ و آزاد کردن بیش‌تر مناطق اشغالی، اعتماد به نفس لازم را کسب کردند و با نشان دادن توان و قدرت خود در دفع متجاوز و رفع فتنه‌ی دشمنان انقلاب اسلامی، آرامش خاطر را به عموم مردم باز گرداندند. سیل خروشان نیروهای داوطلب مردمی عازم جبهه‌ها شدند و مسئولان کشور برای به زانو در آوردن صدام و حکومت متجاوز عراق مصمم شدند. با این هدف سلسه عملیات‌هایی طراحی گردید که از جمله‌ی آن‌ها عملیات آبی- خاکی خیبر بود که در ۳ اسفند ۱۳۶۲ در منطقه‌ی هورالهوریزه و شمال بصره به اجرا در آمد. عملیاتی که حکومت عراق را غافل گیر کرد. عراق در مقابله با این ابتکار عمل نظامی ایران به حملات گسترده‌ی شیمیایی دست زد و سازمان ملل متحد و کشورهای غربی در مقابل جنایات صدام سکوتی جانب‌دارانه داشتند. در این مقاله حملات شیمیایی عراق در عملیات خیبر و مواضع سازمان ملل و شورای امنیت بررسی شده است. واژگان کلیدی: حملات شیمیایی، گازها و عوامل شیمیایی، سازمان ملل، شورای امنیت، جنگ نوین، سلاح‌های غیر متعارف.	چکیده			

الف) منطقه‌ی عملیات خیبر

چارچوب، در دستور کار فرماندهان عالی جنگ قرار گرفت و روز ۳ اسفند ۱۳۶۲، در منطقه‌ی عمومی هورالهوریزه و شمال بصره به وسعت تقریبی ۲۰۰۰ کیلومتر مربع آغاز شد و تا ۲۲ اسفند ادامه یافت. با اجرای این عملیات جزایر شمالی و جنوبی مجنون و در مجموع حدود ۱۰۰۰ کیلومتر مربع از خاک دشمن تصرف شد. در این عملیات همچنین ۱۵ هزار نفر از افراد دشمن کشته یا زخمی و ۱۱۴۰ نفر نیز اسیر شدند و صدها تانک و نفربر و تجهیزات سنگین ارتش عراق منهدم گردید و ده‌ها دستگاه نیز به غنیمت گرفته شد.^(۱)

جمهوری اسلامی ایران با اجرای سلسه عملیات‌های آزادسازی مناطق اشغالی از تسلط ارتش عراق، ضربات کاری بر ماشین جنگی عراق وارد کرد به نحوی که امریکا و غرب و حامیان منطقه‌ی حکومت عراق احساس خطر کردند و به یاری صدام شتافتند که خود بحث مستقل دیگری را می‌طلبد. پس از این دوره، راهبرد نظامی ایران از آزادسازی سرزمین‌های اشغالی به تنبیه متجاوز تغییر یافت و راهبرد عملیاتی نیز از عملیات در خشکی به عملیات آبی- خاکی تغییر داده شد. عملیات آبی- خاکی خیبر در همین

* مسئول پدافند شیمیایی در دوران دفاع مقدس.

جنوبی؛ اسکله‌های شهید باقری و بقایی تا عمق ۸۰ کیلومتری عقبه‌ها شامل جاده‌های سیدالشهدا، همت، باقری، جاده‌ی مرزی و پاسگاه‌های شط‌علی، طبر، کیان دشت، خاتمی، برزگر و جفیر، سه راهی فتح، چهارراه قدس، جاده‌ی جفیر و صاحب‌الزمان (عج) تا پادگان حمید و شهر هویزه، سه راهی جفیر تا آب تیمور (در ۳۳ کیلومتری اهواز)، پدها و مقرهای بالگردها، مواضع توپ‌ها و واحدهای پشتیبانی، قرارگاه‌های خاتم (ص)، نصرت، کربلا، هدایت، نجف، حنین، حدید، فتح، نصر و... و مقرها و عقبه‌های یگان‌های عملیاتی، اورژانس‌ها و بیمارستان‌های صحرائی حتی کمپ اسیران و... (۲)

عراق در این جنگ بی‌نظیر شیمیایی به مدت ۴۰ روز از ۶ اسفند ۱۳۶۲ تا ۱۶ فروردین ۱۳۶۳، در سه مرحله با انواع عوامل و گازهای شیمیایی کشنده شامل تاول‌زاهای شدید و از بین برنده بافت‌های پوست بدن، ریه و ضایعات شدید چشمی منجر به کوری، چون گاز خردل سولفورمستار** (Solphor Mustard) با مشخصه HD، که به دلیل غلظت بالای آن، خردل غلیظ یا خردل کثیف نیز نامیده می‌شود، گاز مخرب سیستم اعصاب «تابن» (GA) و گاز خفه‌کننده‌ی «فسژن» و در مواردی با بمب‌های آتش‌زا (ناپالم) و فسفوری نیز نزارهای منطقه را به آتش کشید. (۳)

حاصل این جنگ ممنوعه‌ی شیمیایی*** صدمات جبران‌ناپذیر از جمله پنج هزار مصدوم و حدود هزار

ب) تهاجم گسترده و غافل‌گیرانه شیمیایی عراق
 نظامیان عراق با مشاوره‌ی مستشاران جنگ‌های نوین امریکایی، روسی، انگلیسی و... از صبح ۶ اسفند ۱۳۶۲ هم‌زمان با بمباران‌ها و گلوله‌باران‌های بسیار شدید با استفاده از سلاح‌های متعارف، به بمباران بسیار گسترده و بی‌سابقه‌ی شیمیایی اقدام کردند. این جنایت با به کارگیری بیش از ۳۳ فروند انواع بمب‌افکن‌های سنگین و حدود ۱۰۰ قبضه توپ سنگین و نیز استفاده از هواپیماهای تک موتوره PCV سوئسی و در مواردی با مخازن پر از گازهای شیمیایی نصب شده در بالگردها انجام گرفت.

این جنگ شیمیایی غافل‌گیرانه و غیرمنتظره به قصد انتقام از رزمندگان از جان گذشته‌ی ایران که مقابل پاتک‌ها و بمباران‌های دشمن مردانه مقاومت و ایستادگی می‌کردند، انجام گرفت. هر روز از صبح تا ساعتی پس از طلوع آفتاب و هنگام عصر تا غروب آفتاب* در چند نوبت و هر نوبت با

چند سورتی پرواز، صدها بمب و راکت و نیز با ده‌ها قبضه توپ، گلوله‌های توپ حاوی گازها و عوامل خطرناک و کشنده‌ی شیمیایی را در سراسر جبهه‌ها و خطوط پشتیبانی منتشر می‌کردند.

از جمله نقاط و مناطق مورد هدف حملات شیمیایی عراق در عملیات خیبر عبارت بودند از: خطوط مقدم جبهه در هورالهویزه تا طلائیه؛ پدهای شرقی و محورهای مقدم جزایر مجنون شمالی و

* به دلیل راکد بودن و پایداری هوا در صبح و عصر، عناصر شیمیایی مدت طولانی‌تری در مناطق مورد حمله باقی می‌ماندند و تأثیر بیش‌تری می‌گذاشتند.

ارتش عراق با به کارگیری بیش از ۳۳ فروند انواع بمب‌افکن‌های سنگین و حدود ۱۰۰ قبضه توپ سنگین و نیز استفاده از هواپیماهای تک موتوره PCV سوئسی و در مواردی با مخازن پر از گازهای شیمیایی نصب شده در بالگردها منطقه عمومی عملیات خیبر را شیمیایی کرد

** این گاز برای اولین بار در شهر ایپرس بلژیک مورد استفاده قرار گرفت. به همین دلیل به گاز «ایپریت» نیز موسوم شده است.

*** براساس مفاد اعلامیه‌های کاهه و پروتکل ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ ژنو کاربرد عوامل شیمیایی در جنگ‌ها ممنوع شده است. عراق با امضای این پروتکل در سال ۱۳۳۱، متعهد به رعایت مفاد آن شده است. لیکن این تعهد را نیز همانند سایر قوانین جنگ زیر پا گذاشت.

یک بمب ۲۵۰ کیلوگرمی شیمیایی منفجر نشده دشمن در منطقه خودی که توسط یک رزمنده نشان داده می شود؛ ۱۳۶۲/۱۲/۱۵

با گذشت پنج روز از آغاز حملات، در دو نامه‌ی جداگانه به دبیرکل سازمان ملل متحد، به حملات شیمیایی عراق پرداخت و ضمن انتقاد از اهمال و سستی این سازمان در اعمال فشار بر عراق، خواستار محکومیت این کشور و اعزام گروهی از کارشناسان برای مشاهده آثار و بقایای جنایات عراق گردید. (اسناد رسمی شورای امنیت به شماره‌های ۱۶۳۷۸/S و ۱۶۳۸۰/S، اول مارس ۱۹۸۴ (۱۱ اسفند ۱۳۶۲)^(۵)) همچنین مقامات مسئول ایران و به خصوص نمایندگان سیاسی در دیدار با رؤسای کمیته‌های صلیب سرخ جهانی، سازمان خلع سلاح شیمیایی،

شهید بود و علاوه بر خسارت‌های معنوی و مادی فراوان، سبب آلودگی محیط زیست نیز شد.

عراق در عملیات خیبر با اجرای حدود یکصد حمله‌ی شیمیایی، نزدیک به هزار بمب و راکت حامل عوامل شیمیایی و بیش از ۳ هزار گلوله‌ی توپ شیمیایی علیه مواضع ایران پرتاب و شلیک کرد. حملات شیمیایی و غیر متعارف عراق هم‌زمان با حملات کلاسیک و متعارف، سبب می‌شد تا یک رزمنده ابتدا با ترکش بمب‌ها و گلوله‌ها مجروح شود، سپس دچار مصدومیت مضاعف شیمیایی شود یا بالعکس.

ارتش عراق در این حملات همچنین با به کارگیری هواپیماهای PCV با قدرت مانور بیش‌تر در ارتفاع کم و بالگردهای مجهز به مخازن گازهای با قابلیت آئروسول (Aerosol) یا اسپری، ذرات و بخار باران شیمیایی رنگارنگ را روی مواضع و رزمندگان

منتشر می‌کرد که همین از عوامل افزایش قربانیان به شمار می‌رود. وزن تقریبی هر بمب و راکت شیمیایی ۲۵۰ کیلوگرم حاوی بیش از ۲۵ لیتر و هر گلوله توپ، حاوی سه لیتر و هر خمپاره حاوی یک تا لیتر از عوامل شیمیایی بود. در این حملات از بمب‌های ۵۰۰ کیلویی نیز به تعداد کم‌تر استفاده شد.^(۴)

ج) اقدامات رسانه‌ای و سیاسی ایران

به دنبال حملات گسترده‌ی شیمیایی عراق در منطقه‌ی عملیات خیبر، نماینده‌ی دائم ایران در مقر سازمان ملل متحد در ۱۱ اسفند ۱۳۶۲، یعنی

مصدومان بستری را ملاقات و گزارش آن را به کشورهای متبوع خود مخابره نمایند.^(۷)

با وجود این اقدامات گسترده و انتشار تصاویر و اسناد انکارناپذیر این حوادث غم‌بار، رسانه‌های جهانی و مسئولان و مقامات کشورها و سازمان‌های بین‌المللی در سکوتی معنی‌دار و بایکوت اخبار آن، حاضر به انتشار گزارش‌ها و مصاحبه‌ها

یک فروند قایق حامل نیروهای رزمنده زخمی شده در درگیری با نیروهای دشمن که به پشت جبهه منتقل می‌شوند و بعضی روی برانکارد قرار گرفته و سرم به آنها وصل می‌باشد؛ ۱۳۶۲/۱۲/۰۳

و اعلام موضع در این باره نشدند. همچنین با وجود اعزام تعدادی از مصدومان بدحال برای مداوا به بیمارستان‌های آلمان، فرانسه، اتریش، انگلیس، سوئیس، سوئد، بلژیک، اسپانیا، ایتالیا و ژاپن و رویارویی مستقیم رسانه‌ها با اسناد گویا و زنده‌ی جنایات عراق، این سکوت خبری همچنان ادامه یافت و حتی اجازه‌ی مصاحبه به پزشکان معالج نیز داده نشد. این هماهنگی و بایکوت خبری هدایت شده در چارچوب حمایت از حکومت عراق صورت گرفت. سرانجام در ۱۶ اسفند ۱۳۶۲، یعنی ۱۰ روز پس از آغاز حملات عراق، با مصاحبه‌ی رسانه‌ای آقای دکتر سعید رجایی‌خراسانی سفیر دائم ایران در سازمان ملل، این سکوت خبری شکست و رسانه‌ها ناچار به انعکاس ضعیف متن مصاحبه ایشان شدند. این مصاحبه بیانگر چگونگی حملات و انواع عوامل شیمیایی استفاده شده و آثار و صدمات آن و انتقاد از بی‌تفاوتی دبیر کل و سازمان ملل و شورای

بهداشت جهانی، سازمان کنفرانس اسلامی، جنبش عدم تعهد و گروه ۷۷ و رؤسای تعدادی از کشورها، مستندات و مدارک متقن مربوط به حملات عراق را در اختیار آنان گذاشتند و خواستار محکومیت حکومت عراق شدند تا با اعمال فشار و نفوذ خود مانع تکرار جنایات ضد انسانی شوند.^(۸)

سازمان‌های خبری و رسانه‌های ایران نیز اسناد و تصاویر این حملات را در سراسر جهان منتشر کردند و افکار عمومی جهان را رو در روی جنایات ضد انسانی عراق قرار دادند. ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع هم با فراخوان رسانه‌های جمعی جهان خواستار بازدید خبرنگاران از آثار حملات شیمیایی عراق شدند تا با تهیه گزارش و فیلم نسبت به افشای چهره کریه و ضدبشری رژیم حاکم بر عراق اقدام نمایند. وزارت امور خارجه نیز از نمایندگی‌های سیاسی و دیپلمات‌های مقیم تهران درخواست کرد تا در بیمارستان‌های تهران از نزدیک

امنیت و سایر سازمان‌های مسئول بین‌المللی بود. در این مصاحبه نماینده‌ی ایران همچنین از دبیر کل خواستار اعزام کارشناسان سلاح‌های شیمیایی به منطقه شد.

جرقه‌ی انتشار گسترده‌تر اخبار حملات شیمیایی عراق را سخن‌گوی کمیته‌ی صلیب سرخ جهانی (ICRC) در ژنو در مصاحبه‌ی ۱۷ اسفند ۱۳۶۲ (۷ مارس ۱۹۸۴) شعله‌ور کرد. وی با تشریح نتایج معاینات ۱۶۰ نفر از مصدومان بستری در کشورهای اروپایی که با مشاهده و معاینه‌ی آنان و دریافت شواهد و مدارک متقن پزشکی به دست آورده بود، اعلام کرد مطمئن است که عراق از سلاح‌های شیمیایی علیه سربازان ایران در مرداب‌های جنوب استفاده کرده است. سخن‌گوی کمیته‌ی صلیب سرخ جهانی در ژنو به صراحت یافته‌های خود را بیان و تصریح کرد که هیچ تردیدی در این خصوص ندارد.^(۸)

پس از این بود که تقریباً همه‌ی رسانه‌های عمومی جهان، متن مصاحبه‌ی نماینده‌ی ایران در سازمان ملل و همچنین مصاحبه‌ی سخن‌گوی صلیب سرخ جهانی و گزارش گروه پزشکی درباره‌ی معاینه‌ی مصدومان شیمیایی را کم و بیش منتشر کردند.

با وجود این افشاگری، مقامات سازمان ملل از جمله دبیر کل و نیز مقامات امریکا، انگلیس، اتریش و دبیرکل اتحادیه عرب، حاضر به محکوم کردن این جنایات عراق نشدند و خبرگزاری‌های تاس (شوروی سابق) و تانیوگ (یوگسلاوی سابق) نیز با انتشار ضعیف خبر حملات شیمیایی به نقل از ایران، بلافاصله به نقل از مقامات عراق وقوع چنین حملاتی را تکذیب کردند.^(۹)

د) واکنش ضعیف سازمان ملل، اعزام کارشناسان سلاح‌های شیمیایی سازمان ملل به ایران

با محرز شدن اعزام کارشناسان به ایران، برخی از مقامات کشورهای غربی و برخی دیگر از رسانه‌های غربی از جمله تلویزیون ایتالیا، بی‌بی‌سی، آسوشیتدپرس، ساندی تایمز و ... مجبور به موضع‌گیری ضعیف یا انعکاس گزیده‌ی اخبار جنایت جنگی عراق شدند. دبیر کل سازمان ملل پس از دو هفته تأخیر و بعد از ۱۵ روز از شروع حملات شیمیایی عراق، هیئتی را مأمور تحقیق در ایران کرد که در ۲۳ اسفند ۱۳۶۲ (۱۳ مارس ۱۹۸۴) وارد تهران شدند.

ترکیب هیئت

پروفسور گوستاو اندرسون (Dr. Gustav Anderson) سرهنگ متخصص شیمی و رئیس بخش شیمی تحلیلی انستیتوی پژوهش‌های دفاع ملی سوئد.

دکتر ابرست اولریش ایمورستگ (Dr. obrest Ulrish Imbersteg) سرهنگ متخصص شیمی و رئیس سابق NBC (سلاح‌های شیمیایی، میکروبی و هسته‌ای) وزارت دفاع سوئیس.

دکتر مانوئل دومینگوئز (Dr. Manuel Dominguez) سرهنگ متخصص و پزشک معالج جراحات شیمیایی دانشگاه مادرید اسپانیا.

پروفسور پیتتر دان (Dr. Petter Dunn) سرپرست و هیئت علمی آزمایشگاه مواد و تکنولوژی دفاع وزارت دفاع استرالیا.

عراق در عملیات خیبر با اجرای حدود یکصد حمله‌ی شیمیایی، نزدیک به ۱۰۰۰ بمب و راکت حامل عوامل شیمیایی و بیش از ۳ هزار گلوله‌ی توپ شیمیایی علیه مواضع ایران شلیک کرد

اعضای هیئت اعزامی در بخش دیگری از گزارش خود اضافه کرده‌اند که نتایج نمونه‌های ارسال شده به آزمایشگاه‌های تخصصی شیمیایی کشورهای اسپانیا، اتریش و سوئد نیز نتایج یافته‌های آنان را تأیید می‌کند که به عنوان اسناد مکمل، ضمیمه‌ی گزارش شده است.*

آقای خاویر پرز دوکوئیاری دبیر کل سازمان ملل، گزارش هیئت اعزامی به ایران را طی نامه‌ی شماره S/۱۶۴۳۳ در ۲۶ مارس ۱۹۸۴ (۶ فروردین ۱۳۶۳) تسلیم رئیس شورای امنیت برای توزیع در میان اعضا کرد و متن آن را به عنوان اسناد سازمان ملل منتشر ساخت. (در ۲۸ صفحه، یک مقدمه، ۳۳ بند و ۷ ضمیمه).^(۱۰)

دبیر کل در یادداشتی بر گزارش هیئت اعزامی، مواضع و دیدگاه‌های خود را درباره‌ی جنگ شیمیایی عراق و ادامه‌ی جنگ در سه بند آخر آن آورده است. در بند هشتم این یادداشت آمده است: «با توجه به نگرانی بشر دوستانه که باعث تصمیم‌گیری دبیر کل به منظور انجام این تحقیق شد، گزارش کارشناسان به شورای امنیت ارسال می‌شود. متأسفانه اعضای هیئت متفق‌القول، ادعاهای استفاده از تسلیحات شیمیایی را تأیید کردند و این در حالی است که چند روز قبل دبیر کل شدیداً استفاده از این قبیل سلاح‌ها را در هر وقت و هر کجا محکوم کرده بود.» در بند نهم، دبیر کل بر اهمیت رعایت همه‌ی اصول و مقررات بین‌المللی از جمله پرهیز از

* متن کامل گزارش هیئت اعزامی دبیر کل سازمان ملل را در کتاب جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل متحد، ج. ۳ از انتشارات مرکز اسناد دفاع مقدس، صفحات ۹۰ - ۱۱۱ مطالعه نمایید.

دکتر اقبال رضا از پاکستان معاون سیاسی دفتر دبیر کل و هماهنگ کننده‌ی سفر به اتفاق آقای سیلوانوس تیول افسر عضو سازمان خلع سلاح. مدت سفر: ۲۳ تا ۲۹ اسفند ۱۳۶۲ (۱۳ تا ۱۹ مارس ۱۹۸۴).

موضوع مأموریت: تحقیق در حد امکان در خصوص صحت ادعای کاربرد سلاح شیمیایی، نوع و میزان آن.

اعضای هیئت پس از یک هفته تحقیق در تهران و در جبهه‌های جنوب ایران، یافته‌های خود را در گزارشی ۲۸ صفحه‌ای در اول فروردین ۱۳۶۳ (۲۱ مارس ۱۳۹۸۴) به شماره سریال U.N.S/۱۶۴۳۳ به دبیر کل ارائه کردند.

در این گزارش استفاده‌ی عراق از بمب‌های شیمیایی حاوی گازهای خردل و اعصاب تأیید شده است و آمده که اعضاء هیئت، بمب‌های عمل کرده یا عمل نکرده‌ای را مشاهده کرده‌اند که روی آن‌ها علامت (WP, ۲۵۰, BR) در غلاف و جداره بمب‌ها حک شده و چنین مشخصاتی داشته‌اند: طول ۲/۲۶ متر و قطر ۳۰ سانتی‌متر و وزن ۱۳۵ کیلوگرم (وزن بدون محتویات ۸۶ کیلوگرم) و وزن سیلندر حدود ۴۹ کیلوگرم و نوع بمب ۹.MU, LOT: ۸۳۰۱.

در بخش یافته‌های پزشکی این گزارش به مشاهده‌ی علائم و شواهد روی بدن مصدمان و قربانیان شیمیایی با نمونه‌برداری از بافت‌های آسیب‌دیده و تخریب شده و همچنین بازدید از بدن‌های مطهر شهدا در معراج‌شهدای تهران اشاره شده است.

هـ) ارزیابی بیانیه‌ی شورای امنیت

صدر بیانیه‌ی ۳۰ مارس ۱۹۸۴ (۱۰ فروردین ۱۳۶۳) شورای امنیت (S/۱۶۴۵۴) را در اصل می‌توان چراغ سبز این شورا به حکومت عراق قلمداد کرد. پیام روشن این بیانیه بی‌توجهی به مقررات بین‌المللی و خواسته‌های به حق ایران مبنی بر محکومیت و تنبیه کشور به کار برنده‌ی سلاح‌های کشتار جمعی و ممنوعه شیمیایی و نشانه‌ی بی‌اعتنایی سازمان ملل به جنایات جنگی

حکومت صدام بود. این بیانیه حصول اطمینانی بود برای جنایت‌کاران عراق که استفاده‌ی آنان از چنین تسلیحاتی مجازات و محکومیتی در پی نخواهد داشت. این آغاز فاجعه‌ی بود که تا پایان جنگ تحمیلی دامنگیر رزمندگان ایران شد و از سال ۱۳۶۶ علاوه بر رزمندگان، غیرنظامیان و

شهروندان ایران را در بر گرفت و آنان را قربانی جانب‌داری شورای امنیت از حکومت عراق و عدم قاطعیت آن با صدور بیانیه‌ی بی‌خاصیت به جای قطع‌نامه‌ی با ضمانت اجرایی کرد.

به زعم اینجانب چنانچه شورای امنیت، اولین گام را محکم بر می‌داشت و با صدور قطع‌نامه‌ی حداقل به عراق اولتیماتوم و اخطار جدی می‌داد، می‌توانست حکومت عراق را در ادامه‌ی جنایاتش دست کم دچار تردید و تزلزل در تصمیم‌گیری

استفاده از سلاح‌های خاص و رفتار با اسیران جنگ تأکید کرده است. وی در بند دهم نیز با اشاره به این که «نگرانی‌های بشر دوستانه تنها با پایان یافتن این جنگ ویرانگر خاتمه می‌یابد»، ضمن اعلام آمادگی برای تلاش در این زمینه، از دولت‌های ایران و عراق خواسته است که به کوشش‌های سازمان ملل برای برقراری صلح پاسخ مثبت دهند.^(۱۱)

صدر اولین بیانیه‌ی شورای امنیت درباره‌ی حملات شیمیایی عراق

شورای امنیت پس از دریافت گزارش هیئت اعزامی به ایران و بعد از پیگیری‌های ایران این موضوع را طی دو جلسه بررسی کرد و سرانجام روز جمعه ۳۰ مارس ۱۹۸۴ (۱۰ فروردین ۱۳۶۳) بیانیه‌ی در این باره صادر کرد.* در این بیانیه با اشاره به بخش‌هایی از گزارش کارشناسان اعزامی و بدون نام بردن از کشور استفاده کننده از سلاح شیمیایی، صرفاً استفاده از این سلاح‌ها محکوم شده است در حالیکه در گزارش هیئت اعزامی، استفاده‌ی عراق از سلاح‌های شیمیایی علیه ایران تصریح شده است. اما به دلیل اعمال نفوذ آمریکا و هم‌پیمانان آمریکا، در این بیانیه از کشور عراق به عنوان متجاوز و به کارگیرنده‌ی این سلاح‌ها ذکری به میان نیامد.^(۱۲)

*. متن کامل بیانیه شورای امنیت به شماره (S/۱۶۴۵۴) در کتاب جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل متحد، جلد سوم، صص ۱۱۶-۱۱۵ درج شده است

برخلاف انتظار اذهان پنج عضو دائم شورای امنیت چشم بر این جنایت بستند و همین سبب شد تا فجاجه انسانی سردشت و حلبچه به وقوع بپیوندد

ارجاعات:

۱. اردستانی، حسین، تنبیه متجاوز؛ تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۷، ج. ۳، صص ۹۳-۸۳.
۲. آرشیو مرکز بهداری کل سپاه پاسداران، گزارش بهداری رزمی قرارگاه کربلا به فرماندهی، ۲۸ اسفند ۱۳۶۲، و فروردین ۱۳۶۳.
۳. نیکخواه، محمد باقر، جنایت جنگی، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۹۱، صص ۱۳۳-۱۳۰.
۴. همان.
۵. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل متحد، ترجمه‌ی محمد علی خرمی، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۷، ج. ۳، صص ۷۱-۷۲، سندهای شماره S/۱۶۳۷۸، S/۱۶۳۸۰ شورای امنیت ۱ مارس ۱۹۸۴ (۱۱ اسفند ۱۳۶۳).
۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه‌ی گزارش‌های ویژه، ۱۴ و ۱۵ اسفند ۱۳۶۲، نیویورک- خبرگزاری جمهوری اسلامی.
۷. صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، اخبار سراسری ۱۵ تا ۱۷ اسفند ۱۳۶۲ و روزنامه‌های کثیرالانتشار ۱۵ تا ۱۷ اسفند ۱۳۶۲.
۸. مأخذ ۳، صص ۱۳۸-۱۳۴.
۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه‌ی گزارش‌های ویژه، ۱۱ تا ۲۰ اسفند ۱۳۶۲.
۱۰. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، جنگ ایران و عراق در اسناد سازمان ملل متحد، ترجمه‌ی محمد علی خرمی، تهران: مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، ۱۳۸۷، ج. ۳، صص ۱۱۱-۹۰.
۱۱. همان، صص ۹۲-۹۱.
۱۲. همان، صص ۱۱۶-۱۱۵.

قاطع نماید و به تبع آن دامنه و وسعت ضایعات ناشی از آن نیز محدودتر شود.

ولی برخلاف انتظار اذهان عمومی و افکار جهانیان، پنج عضو دائم شورای امنیت چشم بر این جنایت بستند و آن را نادیده گرفتند و همین سبب شد تا فجایع انسانی نظیر فاجعه‌ی یکشنبه سیاه با حمله به مردم بی‌پناه سردشت در ۷ تیر ۱۳۶۶ و فاجعه‌ی حلبچه در جمعه سیاه ۲۸ اسفند ۱۳۶۶ و کشتار بی‌رحمانه زنان و کودکان در دیره و زرده در ۳۱ تیر ۱۳۶۷ و شیخ عثمان اشنویه در ۱۱ مرداد ۱۳۶۷ و... به وقوع بپیوندند که آثار شوم آن نه تنها تاکنون بلکه سالیان سال بر نسل‌های آتی باقی خواهد ماند.

این اقدام خائنانه‌ی شورای امنیت بر خلاف نص صریح پروتکل ۱۷ ژوئن ۱۹۲۵ ژنو، کنوانسیون‌های چهارگانه‌ی ۱۲ اوت ۱۹۴۹ و ۲ پروتکل الحاقی ۸ ژوئن ۱۹۷۷ ژنو و مفاد اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری لاهه و جانب‌داری کامل از عراق بود.

شورای امنیت با این اقدام زشت، پا را از بی‌طرفی فراتر نهاد و عملاً جانب عراق را گرفته و به نفع حکومت صدام، این بیانیه را صادر کرد و خود را در جنایات عراق سهیم نمود. شورای امنیت با این کار، در واقع مقابل ایران قرار گرفت و ایران عملاً علاوه بر دفاع در مقابل حملات دشمن در صحنه‌های نبرد، می‌بایست در مقابل تصمیمات ناعادلانه و جانبدارانه‌ی شورای امنیت نیز اقدامات دفاعی اتخاذ می‌کرد و غیر مستقیم نیز به جنگ شورا می‌رفت.